

HONORIS CAUSA

FONTANA, GARRABOU, NADAL: EL PRESENT DE LA HISTÒRIA

Els doctors Josep Fontana, Ramon Garrabou i Jordi Nadal han estat investits doctors Honoris Causa per la Universitat de Girona. Són, des dels seus enfocaments particulars, els investigadors que han revolucionat la historiografia catalana.

La concessió de la distinció Honoris Causa té un marcat sentit d'homenatge. Els historiadors Josep Fontana (Barcelona, 1931), Ramon Garrabou (Sedó, 1937) i Jordi Nadal (Cassà de la Selva, 1929) han tingut, des de sempre, una estreta relació amb la UdG. Uns exemples: Jordi Nadal va ser el primer director del Col·legi Universitari de Girona; Josep Fontana va ser el convidat d'un dels seminaris de la Càtedra Ferrater Mora, entre moltes altres col·laboracions; i Ramon Garrabou ha tingut un paper de primer ordre en la consolidació del Centre de Recerca en Història Rural de la UdG, del qual assegura que fa una tasca magnífica que l'ha convertit en un referent internacional en història agrària. La institució universitària gironina els distingeix amb aquest homenatge i, en certa manera, paga un deute de gratitud, per la implicació de tots ells en el mestratge de la història. *Engega* ha mantingut una conversa amb tots tres en què reflexionen sobre el present i descriuen punts àlgids del nostre passat.

Si se'ls pregunta per la situació actual, tots tres historiadors coincideixen: no és bona per a ningú. «Per a les universitats tampoc», asseguren. Josep Fontana reconeix que «el tanca ment cada vegada més gran de la inversió en serveis socials afecta molt durament la universitat i és una dinàmica que la porta cap a un futur molt perillós». Els canvis també coincideixen en les relacions personals, les que s'establien entre el mestre i l'estudiant, perquè, segons Ramon Garrabou, «amb la massificació cada vegada es fa més difícil l'atenció personalitzada». Jordi Nadal fa èmfasi en la formació, que

considera que ha anat a la baixa, tot i que «si tens trenta, cinquanta o cent alumnes i te'n surt un de bo, el teu esforç haurà pagat la pena».

La crida a un debat sobre la qualitat de l'ensenyament universitari anima els historiadors. Segons Garrabou, si existeixen mancances de formació, són degudes al fet que «s'ha anat diluint una concepció d'universitat que tenia com a objectiu principal l'adquisició de coneixement i ha pres força una concepció més utilitària que persegueix la millora de posicions en el mercat del treball». Es tracta d'un procés que tampoc no convenç Fontana, que assegura que «és possible que la nostra universitat produís, en el passat, un nombre més gran de llicenciats del que corresponia a la demanda social existent, però es tractaria d'un problema d'ajustament entre l'oferta i la demanda que caldria regular de manera assenyada amb els filtres adequats, que serien infinitament més eficaços i racionals que tractar de convèncer la gent que unes determinades activitats tenen assegurada la sortida». Més enllà, el professor hi veu un interès per tenir el control dels camins per on va el coneixement, i posa l'exemple del paper que determinades fundacions privades tenen en el sistema educatiu nord-americà, en el qual inverteixen milions de dòlars «per controlar-ne la difusió i la qualitat i estendre la seva doctrina al conjunt de l'educació».

Pel que fa a l'ofici d'historiador, les opinions són a la vegada diverses i complementàries. Per Fontana, la funció de l'histo-

■ D'esquerra a dreta, Dr. Jordi Nadal, Dra. Anna M. Geli, rectora, Dr. Josep Fontana i Dr. Ramon Garrabou.

riador és estimular la gent perquè pensi pel seu compte en un món en què, sobretot, el pes de les conviccions és molt més gran que el dels raonaments. I prossegueix: «Els que compartim determinades postures davant del món, que tampoc no són doctrines fixades, trobem que la història serveix per a això... o que la sabem utilitzar per a això». Garrabou considera que la funció de l'historiador és més necessària que mai, perquè «la metodologia que han creat les ciències socials, i entre elles la història, pot ser una eina adequada per construir un coneixement històric capaç de fer comprensible l'evolució de les nostres societats i, sobretot, aportar elements per trobar alternatives amb vista al futur». Una de les feines que tindran els historiadors del futur serà la descripció del temps que ens ha tocat viure «i l'interpretaran i el faran comprensible, perquè el coneixement històric no és una mera descripció i narració del passat», rebla l'historiador de l'agricultura.

Arribats en aquest punt, es fa impossible no preguntar-los pel moment actual, per la crisi econòmica i l'ascensió del sobiranisme i, com acostuma a passar, Fontana parla clar: «La gent s'entreté ara en la corrupció, que ni és nova ni patrimoni del Partit Popular, sinó un procés que ve de llarg, però el més greu que està passant és que hi ha una recentralització del poder que destrueix tots uns nivells possibles d'activitat política i que

ens du a una situació de futur extremadament greu, en què es buida de capacitat política les institucions i, com a conseqüència, hi ha un allunyament dels ciutadans de qualsevol participació en la vida política». Pel que fa a les relacions entre Catalunya i Espanya, Garrabou prefereix matisar el concepte de crisi, «però del que no hi ha cap mena de dubte és que s'ha produït una pèrdua de confiança en el model de relació creat durant la Transició i que l'independentisme té cada vegada més partidaris». A continuació, hi afegeix una anàlisi, sorgeix el professional de la història: «¿Com s'ha arribat fins aquí? La crisi econòmica i social, les polítiques d'austeritat, el descrèdit del sistema polític i la corrupció han estat a la base de la ruptura, però el discurs sistemàtic i demagògic que responsabilitza el govern central de la situació ha estat el factor detonant, un discurs victimista que atribueix la gravetat de la crisi social a l'incompliment per part de l'estat dels compromisos financers envers Catalunya i a les limitacions d'actuació del govern català, imposades pel règim estatutari actual». Nadal qualifica la situació de «molt descoratjadora» i, sobre el sobiranisme, assegura: «He pres plena consciència que no veuré la independència de Catalunya i que els meus fills, possiblement, tampoc, perquè no es pot fer cada dia una operació d'aquestes i la que hem fet ha sortit malament, molt malament».